

Pronk

zodanig nieuwe structuur ter verbetering van de veiligheidscultuur in Sellafield tot stand is gekomen en dat wat dat betreft de transporten van Dodewaard naar Sellafield kunnen plaatsvinden, uiteraard met de vinger aan de pols en blijven kijken en spreken, zoals de heer Feenstra in zijn motie verwoordde. Het mag niet aan het bedrijf zelf worden overgelaten, maar wij moeten voortdurend overleggen met de Engelse regering om na te gaan of dat inderdaad het geval is.

In de tweede plaats de reducties met betrekking tot de lozingen. Collega Jorritsma heeft eerder vastgesteld dat die lozingen inderdaad zijn gereduceerd en dat de emissies inderdaad beneden de internationaal vastgestelde normen plaatsvinden. Ik stel dan ook vast dat wordt voldaan aan de norm uit 1998, die mevrouw Augusteijn heeft geciteerd.

De **voorzitter**: Mag ik u even onderbreken? We beginnen in een tijds-klem te komen, omdat we vastzitten aan het tijdschema van de commissie-Bakker.

Minister **Pronk**: Ik ben bijna gereed, voorzitter. Ik zet mijn betoog voort en zeg: dat gaat ver. Het is de bedoeling dat de reducties zich voor blijven doen en dus progressief voortschrijden. Ik zeg nogmaals: het gaat hierbij om aanzienlijke voortschrijdende reducties. Dit willen het bedrijf en de Engelse regering ook. Wij zien erop toe dat gebeurt wat ik hier aangeef. Wij zijn als leverancier ook medeverantwoordelijk.

In de operationele paragraaf, in de motie-Feenstra, wordt mij gevraagd op te treden wanneer het bedrijf niet handelt in overeenstemming met het beleid en geen voortschrijdende aanzienlijke reducties zou realiseren. Nederland zou zich dan bij de genoemde groep van landen moeten aansluiten. Dat betekent niet dat Nederland dan zou moeten zeggen: de opwerking wordt verboden. Daarom wordt in andere moties wel gevraagd. Nederland zou zich daarentegen moeten aansluiten bij de groep van landen die bezwaar aantekenen tegen de lozingen. Tegen dat voornemen heb ik dus geen bezwaar. Dat zou ik een logische consequentie vinden van het aangekondigde beleid. Al met al betekent dit dat ik de motie van de geachte afgevaardigde mevrouw

Karimi over de opwerking moet ontraden en aanneming van de motie van de geachte afgevaardigde de heer Feenstra over de geconditioneerde lozing graag aan de Kamer overlaat. Tegen aanneming van die motie heb ik geen bezwaar.

De **voorzitter**: Ik zie dat de heer Klein Molekamp wil interrumperen, maar ik vraag hem of zijn interruptie essentieel is voor het bepalen van zijn stemgedrag.

De heer **Klein Molekamp** (VVD): Ja, voorzitter.

De **voorzitter**: Dan heeft u vijf seconden. We zitten echt in een tijds-klem.

De heer **Klein Molekamp** (VVD): Voorzitter! Zou de minister kunnen zeggen of de woorden "progressief" en "substantieel" in het OSPAR-verdrag al dan niet voorkomen?

Minister **Pronk**: Voorzitter! Deze vraag kan ik op dit moment niet beantwoorden.

De heer **Feenstra** (PvdA): Voorzitter! Om die reden wil ik u vragen mijn motie niet vandaag, maar op een ander tijdstip in stemming te brengen. Wij kunnen dan, gelet op de door het CDA en de VVD uitgesproken sympathie, de gevraagde controle doen. Zij hebben namelijk gevraagd: kijk even naar de letterlijke tekst. Dat wil ik graag doen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Mede in het licht van de laatste opmerking van de heer Feenstra stel ik voor om niet vandaag, maar volgende week dinsdag bij de reguliere stemmingen over de ingediende moties te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt van 12.42 uur tot 13.20 uur geschorst.

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan

over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, te behandelen bij het begin van de vergadering van dinsdag 6 juni: - het ontslag substituut-ombudsman (27169).

Ik stel voor, te behandelen bij het begin van de vergadering van dinsdag 8 juni: - verslagen van de commissie voor de Verzoekschriften (26851, nrs. 52 t/m 62); - het wetsvoorstel Wijziging van de artikelen 19 en 77 van de Ziekenfondswet, artikel 62 van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten en artikel 51 van de Wet financiering volksverzekeringen (27086).

Ik stel voor, toe te voegen aan de vergaderingen van 6, 7 en 8 juni de gezamenlijke behandeling van: - het wetsvoorstel Goedkeuring van de op 26 juli 1995 te Brussel totstandgekomen Overeenkomst, opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, aangaande de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen (Trb. 1995, 289); van het op 27 september 1996 te Dublin totstandgekomen Protocol, opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, bij de Overeenkomst aangaande de bescherming van financiële belangen van de Europese Gemeenschappen (Trb. 1996, 330); van het op 29 november 1996 te Brussel totstandgekomen Protocol, opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, betreffende de prejudiciële uitlegging, door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, van de Overeenkomst aangaande de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen (Trb. 1997, 40); en van het op 17 december 1997 te Parijs totstandgekomen Verdrag inzake de bestrijding van omkoping van buitenlandse ambtenaren bij internationale

Voorzitter

zakelijke transacties (Trb. 1998, 54) (Goedkeuring van enkele verdragen inzake de bestrijding van fraude en corruptie) (26468, R1637);
- het wetsvoorstel Herziening van een aantal strafbepalingen betreffende ambtsmisdrijven in het Wetboek van Strafrecht alsmede aanpassing van enkele bepalingen van het Wetboek van Strafrecht, van artikel 51a van de Uitleveringswet en van de artikelen 67 en 67a van het Wetboek van Strafvordering in verband met de goedkeuring en uitvoering van enkele verdragen inzake de bestrijding van fraude en corruptie (herziening corruptiewetgeving) (26469).

Ik stel voor, te behandelen in de vergaderingen van 20, 21 en 22 juni:
- de Raming der voor de Tweede Kamer in 2001 benodigde uitgaven, alsmede aanwijzing en raming van de ontvangsten (27082);
- de suppletore begrotingen naar aanleiding van de Voorjaarsnota, te weten de nummers 27102 t/m 27110 en 27120 t/m 27126.

Ik stel voor, aan de orde te stellen in de vergaderingen van 27, 28 en 29 juni:
- het debat over de Europese Raad, met maximumspreektijden van 10 minuten voor de fracties van de PvdA, de VVD en het CDA, 7 minuten voor de fracties van D66 en GroenLinks en 5 minuten voor de overige fracties.

Ik stel voor, in de vergadering van donderdag 15 juni aan de orde te stellen:
- het debat over de financiële verantwoording over 1999 (27127);
- de verslagen algemeen overleg van de commissies over de jaarverslagen;
- het jaarverslag van het Rijk (proeve);
- het rechtmatigheidsonderzoek van de Algemene Rekenkamer (27153);
- Algemeen deel beleidsprioriteiten 1999 en 2000 Algemene Rekenkamer (26573, nr. 25);
met maximumspreektijden van 15 minuten voor de fracties van de PvdA en de VVD, 13 minuten voor de fractie van het CDA, 10 minuten voor de fracties van D66 en GroenLinks, 7 minuten voor de fractie van de SP en 5 minuten voor de overige fracties.
Tevens stel ik voor, die dag het debat te beperken tot de eerste

termijn van zowel Kamer als regering.

Ik stel voor, aan de orde te stellen in de vergaderingen van 20 en 21 juni:
- de Voorjaarsnota 2000 (27101); met maximumspreektijden van 15 minuten voor de fracties van de PvdA en de VVD, 13 minuten voor de fractie van het CDA, 10 minuten voor de fracties van D66 en GroenLinks, 7 minuten voor de fractie van de SP en 5 minuten voor de overige fracties.

Ik stel voor, de eerste termijn te houden op dinsdagavond 20 juni en de regering te laten antwoorden op woensdagmorgen 21 juni. Daarna zullen beide debatten (verantwoording én Voorjaarsnota) op die woensdag worden afgerond.

Ik stel voor, toestemming te verlenen tot het houden van wetgevings- c.q. notaoverleg met stenografisch verslag op:

maandag 5 juni 2000:
- van 10.00 uur tot 13.00 uur van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, over kabel en consument: marktwerking en digitalisering (27088).

Het woord is aan de heer De Hoop Scheffer.

De heer **De Hoop Scheffer** (CDA):
Ik heb een vraag over de achtergrond van uw voorstellen, die ik gaarne ondersteun. Ik begrijp dat een en ander uit elkaar getrokken wordt vanwege de afwezigheid van de minister-president die naar de Europese Raad gaat, hetgeen ik overigens een volstrekt valide reden vind.

De **voorzitter**: Het wordt ook uit elkaar getrokken vanwege de gedeeltelijke afwezigheid van de minister van Financiën. De Ecofin-raad vergadert op hetzelfde moment. Ik moest de data van de vergaderingen zo plannen dat beide ministers hier kunnen zijn. Dinsdagavond is de minister van Financiën terug en kunnen wij beginnen met de Voorjaarsnota. De dag daarop is ook de minister-president aanwezig, zodat wij het debat kunnen afronden.

De heer **De Hoop Scheffer** (CDA):
Het is helder en inventief, zoals wij van u gewend zijn.

De **voorzitter**: Dat dacht ik ook.

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Van der Hoeven.

Mevrouw **Van der Hoeven** (CDA):
Voorzitter! Gistermiddag en gisteravond hebben wij gesproken over de Rijksoctrooiwet. Na de eerste termijn zijn wij gestopt, met de afspraak dat de staatssecretaris een brief zou sturen over de verdere procedure en over zijn opstelling tegenover een aantal amendementen. Die brief is binnen. Dat leidt bij ons tot een vraag die wij graag vanmiddag beantwoord krijgen.

Op 31 juli zou de richtlijn geïmplementeerd moeten zijn. Stel dat die datum niet wordt gehaald, is dan de Rijksoctrooiwet 1995 of de Europese richtlijn geldend? Wij hebben geprobeerd om daar helderheid over te krijgen, ook via het ministerie. Tot op dit moment is dat niet voor de volle 100% gelukt. Wij willen het punt graag in de loop van de middag opgehelderd hebben. Namens de woordvoerders vraag ik om een brief daarover.

Voorzitter! Tot nu toe zijn wij van de veronderstelling uitgegaan dat er een enorme tijdsdruk zat op het afhandelen van de implementatie van de Europese richtlijn. Het antwoord van vanmiddag moet aangeven of de druk die op de Kamer is gelegd, inderdaad terecht is geweest. Daarom willen wij graag dat ook dit punt in de brief wordt aangegeven.

De **voorzitter**: Ik zal het stenogram van dit gedeelte van de vergadering per ijlbode aan de staatssecretaris doen toekomen. Ik zal hem verzoeken om de Kamer vóór drie uur antwoord te geven.

De heer **Poppe** (SP): Het was natuurlijk veel eenvoudiger geweest als de staatssecretaris hier was geweest. Gisteren werd de algemene beraadslaging geschorst. Vervolgens stuurt de staatssecretaris een brief, waarvan hij weet dat er veel vragen over zijn in de Kamer en daarna deserteert hij. Ik ben daar boos over.

De **voorzitter**: Het lijkt aardig wat u zegt, maar wij hebben gisteren in brede overeenstemming besloten de staatssecretaris een brief te laten schrijven. Die brief was vanochtend vóór kwart over tien bij de Kamer.

Voorzitter

Daar is een procedurevergadering over geweest. Ik begrijp dat het overleg over de brief nog komt.

De heer **Stellingwerf** (RPF/GPV): Ik vraag u om vanmiddag toch nog enige ruimte op de agenda open te laten om eventueel over de brief te kunnen praten.

De **voorzitter**: Dat is absoluut onmogelijk, mijnheer Stellingwerf. En dat weet u. Ik heb dat gisterenavond ook gezegd.

De heer **Stellingwerf** (RPF/GPV): Wij zijn vanochtend in een procedurevergadering bijeen geweest en toen bleek dat er nog enige ruimte was om te praten over de brief die vanmiddag nog komt.

De **voorzitter**: Ja, maar die brief komt om drie uur en om vier uur gaan wij stemmen.

De heer **Stellingwerf** (RPF/GPV): Maar als uit de brief nu blijkt dat er wel sprake zou zijn van een rechtstreekse werking van de Europese richtlijn?

De **voorzitter**: Dat heb ik gisterenavond geprobeerd u voor te houden. Ik heb het nagelezen in de Handelingen en ik heb het twee keer gezegd. Maar toch heeft de Kamer besloten dat het debat geschorst kon worden. U brengt de Kamer nu in een onmogelijke positie en u weet waarom. Wij hoeven dat verder niet te bespreken.

De heer **Poppe** (SP): Ik vind het echt onzin. Er was vandaag nog een vergaderdag en er was ruimte op de agenda. De staatssecretaris had er gewoon moeten zijn.

De **voorzitter**: Het heeft niets te maken met het feit dat de staatssecretaris er niet is. Ik heb u twee of drie weken geleden voorgesteld om vandaag uiterlijk om vier uur te stemmen, omdat er elders in dit gebouw zoveel lawaai kan worden veroorzaakt, dat het onmogelijk wordt om hier te vergaderen. Eén keer per jaar wordt zo'n feest gehouden. De hele Kamer heeft daarmee ingestemd. Ik kan nu niet meer zeggen dat dit feest niet door mag gaan. Het spijt mij vreselijk.

De heer **Stellingwerf** (RPF/GPV): In de procedurevergadering hebben wij

te horen gekregen dat er wellicht nog een mogelijkheid was.

De **voorzitter**: Daar was ik niet bij, dus dat spijt mij.

De heer **Stellingwerf** (RPF/GPV): Maar uw mededeling is voor mij dus nieuwe informatie.

De **voorzitter**: Ik heb het drie weken geleden al aangekondigd en ik heb gisterenavond een- en andermaal gezegd dat dit probleem zich zou kunnen voordoen.

Mevrouw **Van der Hoeven** (CDA): Ik kan mij voorstellen dat er wellicht nog ruimte zou zijn als de staatssecretaris aanwezig was geweest. Maar hij is er niet, dus dat is een academische discussie.

De **voorzitter**: Ik vind het een beetje een merkwaardige discussie worden. Het gaat er niet om of de staatssecretaris er wel of niet is. Het gaat erom dat er vanmiddag geen ruimte op de agenda is, behalve misschien tussen drie uur en vier uur.

Mevrouw **Van der Hoeven** (CDA): Precies. Dan zijn wij het toch met elkaar eens.

De **voorzitter**: Ik kan u wel vertellen dat, als de brief er om drie uur is en u vervolgens nog een debat wilt voeren, met dit aantal woordvoerders het langer zal duren dan tot vier uur. Dat weet u ook.

Mevrouw **Van der Hoeven** (CDA): U heeft daar wel gelijk in, maar het antwoord van de staatssecretaris kan de noodzaak aangeven om al dan niet dit wetsvoorstel verder te behandelen. Dat zou dan niet vanmiddag kunnen, maar wij moeten wel volgende week bij de regeling van werkzaamheden erover praten hoe dit verder moet.

De **voorzitter**: Dit is een merkwaardige gang van zaken. Ik hoor dat iedereen in de procedurevergadering ermee heeft ingestemd dat de staatssecretaris om een brief wordt gevraagd. In dat soort gevallen wachten wij altijd eerst die brief af en dat lijkt mij nu ook het beste. U kunt in ieder geval in uw achterhoofd houden dat er na vier uur vanmiddag niet vergaderd kan worden.

De heer **Udo** (VVD): Voorzitter! Ik

ben het helemaal met u eens. Wij hebben die brief gevraagd en wij moeten er verder niet meer over steggelen.

De **voorzitter**: Het besluit is genomen, zoals ik het net geformuleerd heb. Ik ga het niet meer herhalen, want ik ben bang dat de discussie dan opnieuw begint.

Het woord is aan de heer De Wit.

De heer **De Wit** (SP): Mevrouw de voorzitter! De vaste commissie voor Justitie heeft op 29 maart jl. een algemeen overleg met de staatssecretaris van Justitie gevoerd over het zogeheten MVV-vereiste. De staatssecretaris heeft toegezegd dat hij een brief zou sturen naar de Kamer waarin hij een uiteenzetting geeft van wat hij verstaat onder het te laat indienen van een verlengingsverzoek. Die brief is er nog niet. De volgende week hebben wij het debat over de nieuwe Vreemdelingenwet, althans daar ga ik van uit. Ik zou u dan ook willen verzoeken, voorzitter, de staatssecretaris te vragen die brief nog vóór het weekend aan de Kamer te sturen, zodat deze betrokken kan worden bij het debat over de nieuwe Vreemdelingenwet.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks): Voorzitter! Ik sluit mij graag aan bij dit verzoek. Ik heb op dit punt schriftelijke vragen ingediend en ik meen dat het goed zou zijn wanneer die betrokken zouden worden bij de brief van de regering.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Apostolou.

De heer **Apostolou** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Vanochtend hebben wij met de minister van Justitie een algemeen overleg gehad over drugs, het pad naar de achterdeur. Ik verzoek u mede namens de fracties van D66, GroenLinks en de SP om het verslag van dat algemeen overleg op de Kameragenda van de volgende week te plaatsen.

De **voorzitter**: Ik weet niet of dat de volgende week lukt, want wij hebben

Voorzitter

de volgende week een heel drukke agenda, maar wij zullen ons best doen. Ik zal de Kamer op een nader moment een voorstel daarover doen.

Aan de orde is het debat naar aanleiding van een algemeen overleg op 30 mei 2000 over het **NAVO helikopterproject NH-90**.

De heer **Van der Knaap** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Gisterenavond heeft de vaste commissie voor Defensie uitvoerig van gedachten gewisseld met de staatssecretaris van Defensie over de verwerving van de NH-90. Van beide kanten zijn de argumenten gewisseld. Tijdens dat overleg heb ik aangekondigd dat ik een motie zal indienen. Ik wil u die nu bij dezen voorleggen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

vaststellende, dat de staatssecretaris voornemens is op 9 juni a.s. een productie-MOU en een productiecontract te ondertekenen aangaande de verwerving van de marinehelikopter NH-90;

constaterende, dat er nog grote onzekerheden bestaan omtrent een aantal met name technische aspecten van deze helikopter, zoals het gewicht, het trillingsniveau en de voorziening voor een driekoppige bemanning;

van oordeel, dat Nederland als "leading customer" hiervan de gevolgen nadrukkelijk zal ondervinden, waarbij onzeker is of de Marine luchtvaartdienst deze problemen adequaat zal kunnen opvangen met alle mogelijke gevolgen voor de veiligheid, kosten en operationele inzetbaarheid van de helikopter;

roept het kabinet op het contract niet te tekenen en het programma van vereisten nog eens kritisch te bezien op de noodzakelijke vereisten en op basis daarvan over te gaan tot een reële marktverkenning,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Van der Knaap en Harrewijn. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund. Zij krijgt nr. 7 (25928).

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Voorzitter! Laat ik voorstellen dat ik geen tegenstander ben van het aanschaffen van een nieuwe helikopter als opvolger van de Lynx. In het kader van de Defensienota is aan de orde geweest dat voor vredesoperaties en de taken waarvoor de krijgsmacht nu staat, een strategische transportcapaciteit van belang is, zeker een maritieme transporthelikopter. Daar zit mijn probleem dus niet. Mijn probleem is meer gelegen in de keuze nu voor deze helikopter met de primaire taken oppervlakteoorlogvoering en onderzeebootbestrijding. Ik vind dat dit toch te veel uit de Koude Oorlog stamt. Daar komt bij dat wij zeker een aantal van 14 full equipped helikopters voor die taken op dit moment absoluut niet nodig hebben. Daarnaast is er de onzekerheid over de kwaliteit van de NH-90. Kortom, wij gaan mijns inziens een ongewis avontuur tegemoet. Als ik kijk naar de eisen van 2000 in plaats van de eisen van 1987, kunnen er wellicht andere helikopters in de vergelijkingen worden betrokken. Daarom heb ik de motie van de heer Van der Knaap medeondertekend.

Ermee rekening houdend dat er zich in het algemeen overleg van gisteren toch een meerderheid aftekende voor het aanschaffen van de NH-90 en ik niet uitsluit dat het uiteindelijk dit toestel wordt – het grote voordeel ervan is vooral de transportcapaciteit, zodat wat mij betreft daarop meer de nadruk mag worden gelegd en minder op de mijns inziens overbodige middelen – heb ikzelf een motie opgesteld die met name betrekking heeft op het aantal aan te schaffen helikopters.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat de veranderde veiligheidssituatie geleid heeft tot een verschuiving van taken van de krijgsmacht: van grootschalige land-

of zeeoorlogen naar vredesmissies, crisisbeheersing en vredeafdwingende operaties;

van oordeel, dat in de Defensienota verwezen wordt naar het terugbrengen van de aantallen fregatten en kustwachtvaartuigen;

van mening, dat dit ook consequenties heeft voor de taken van maritieme helikopters en het aantal dat nodig is: minder helikopters vanwege een kleinere marine, meer nadruk op transport en minder op oppervlakteoorlogvoering en onderzeebootbestrijding;

verzoekt de regering het aantal aan te schaffen maritieme helikopters te reduceren tot maximaal 16, waarvan 12 volledig uitgerust,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Harrewijn en Van der Knaap. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund. Zij krijgt nr. 8 (25928).

De heer **Balemans** (VVD): Voorzitter! Gelet op de discussie van gisterenavond, het feit dat de regering en de Kamer welbewust in het project zijn gestapt en het feit dat er voldoende waarborgen zijn voor uitstapclausules, zodat Nederland ongebonden kan uitstappen als het onverhoopt fout gaat, zal de VVD-fractie, ondanks de moeizame geschiedenis van dit project, de intentie van de staatssecretaris om het contract op 6 of 7 juli in Berlijn te tekenen, niet blokkeren, nu de fase aanbreekt waarin een contract moet worden gesloten. Daarbij geldt ook vanuit juridisch oogpunt "contract is contract".

Mevrouw **Van 't Riet** (D66): Voorzitter! Na vijftien jaar discussie over deze helikopter is het moment aangebroken om in de productiefase te stappen. De fractie van D66 heeft dit proces zeer kritisch gevolgd en plaatst de nodige kanttekeningen bij deze helikopter. De technische problemen zijn echter zodanig in het contract ondervangen dat, als de problemen met betrekking tot de trilling, het gewicht, de hoogte